

VIHMA JA KUUPAISTE LOOD

BIBLIOTHECA ASIATICA

SARJA KOLLEGIUM

Amar Annus (Tartu Ülikool)

Karin Dean (Tallinna Ülikool)

Margus Ott (Tallinna Ülikool)

Üllar Peterson (Tallinna Ülikool)

Rein Raud (Tallinna Ülikool, Helsingi Ülikool)

Tallinna Ülikool

Ueda Akinari

VIHMA JA KUUPAISTE LOOD

Tõlge klassikalisest jaapani keelest,
saatesõna ja kommentaarid
Rein Raud

TLÜ Kirjastus
Tallinn 2015

Bibliotheca ASIATICA

Bibliotheca Asiatica

Ueda Akinari

Vihma ja kuupaiste lood

Tõlgitud väljaandest:

上田秋成

雨月物語・癩癧談

浅野三平 校注

新潮日本古典集成

新潮社 東京

Raamatu väljaandmist on toetanud Eesti Kultuurkapital
ja Jaapani Fond

JAPANFOUNDATION
国際交流基金

Toimetanud Alari Allik

Kujundanud ja küljendanud Sirje Ratso

Sarja makett: Rakett

Illustratsioonid Waseda ülikooli raamatukogust

Autoriõigus (tõlge ja saatesõna): Rein Raud, 2015

Autoriõigus: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2015

ISSN 1736-9118

ISBN 978-9985-58-803-1

TLÜ Kirjastus

Narva mnt 25

10120 Tallinn

www.tlupress.com

Trükk: Pakett

SAATEKS

Õudusjuttudel on Jaapani ja üldse Ida-Aasia maade kirjanduses alati olnud oma kindel koht. Hiinas saigi igasugune ilukirjanduslik proosa alguse uskumatutest lugudest, mida ajalookroonikate sappa lisati, ning juba IV sajandi alguses koostas õukondlik ajaloolane Gan Bao raamatu „Vaimude otsingul“ („Soushenji“), mis sisaldas paarsada kirjeldust juhtumitest, kus keegi oli vaimudega lähemalt kokku puutunud. Raamat osutus populaarseks ja sellele tekkis rohkesti jälgendajaid; libaloomad, tondid ja vaimud omandasid tõsiseltvõetud või väljanaerdud kujul olulise koha ka Tang-ajastu ametnike kirjutatud novellides ning on jäänud populaarseks hiljemgi, näiteks põhineb neil ka eesti keelde tõlgitud Pu Songlingi (1640–1715) looming. Koos teiste hiina kultuuri mõjudega jõudsid tondijutud üsna varakult ka Jaapanisse, kus munk Kyōkai on juba VIII sajandi lõpul kirja pannud „Märkmed Jaapanis nähtud tontidest ja ebaloomulikest juhtumitest“ („Nihon ryōiki“) – raamatu, mis sisaldab uurijate hinnangul peaaesjalikult esialgu tõe pähe jutustatud ja levides üha fantastilisemat kuju võtvaid lugusid. Kyōkai on neid üritanud paigutada laiemasse, nii-öelda teaduslikku konteksti ja buddhistlike mõistetega ära seletada, et oma õpetusele suuremat tõeväärtust anda. Tulemuseks on midagi, mis sarnaneb natuke nüüdisaegse ufokirjandusega. Juba Kyōkai ajast peale on jaapani

tondijuttude autoritel seetõttu aga kombeks väga täpselt ära märkida, kus üks või teine lugu aset leiab – nii ehk jääb mõni siiski uskuma. Järgnenud ajastutel on õudusjutud kui žanr järjest edasi arenenud ning mõjustanud tugevalt ka näiteks Nō-teatrit, mille näidendites on samuti alatasa tontide ja vaimudega tegemist. Ja traditsioon jätkub tänaseni, tondilood ei ole Jaapanist ega mujaltki Ida-Aasiast senini kuskile kadunud, vaid on, otse vastupidi, osutunud ka rahvusvaheliselt edukaks nii filmide kui raamatute ja koomiksite kujul.

Mõistagi oli üleloomulikul ainesel oma oluline koht ka Edo perioodi (1600–1868) jaapani kultuuris. Sel ajastul muutus Jaapan oluliselt. Pärast rohkem kui sada aastat pea katkematult kestnud kodusõdasid, üsna jõuetu keskviimu kõrval *de facto* iseseisvate poliitiliste üksustena tegutsenud alade ja maavalduste ühendamist kindlakäelise Tokugawa suguvõsast *shōgun*¹ juhtimise alla ja kiireid sotsiaalseid reforme hakkas majandus jõudsasti arenema ning toimus ka mõningane tehnoloogiline edasimineku, mis omakorda mõjutas kultuuri: raamatutrükikodade teke lubas ühelt poolt tekste suuremas tiraažis levitada, teiselt poolt aga eelistas põnevama sisuga ja illustreeritud lugusid näiteks psühholoogilisele täpsusele, mis nii paljusid tingimata ei kõnetanud. Tekkis palju uusi žanre ja stiile ning kirjanduse roll kultuuris tervikuna muutus hoopis teistsuguseks.

¹ XIII sajandi lõpust kuni aastani 1868 (lühikeste vaheaegade) valitses Jaapanit keisri eest sõdalasdiktaator *shōgun*.

See kõik toimus aga laiemate sotsiaalsete ja kultuuriliste protsesside taustal. Oma esialgu päris hapral alusel seisva võimu kindlustamiseks võttis Tokugawa perekond ette üsna mitmesuguseid samme: ühelt poolt oli tarvis samuraidele pakkuda teistsugust eneseteostusvõimalust sõdimise asemel, mida nad seni ainsa väärika tegevusalana ette kujutasid, teiselt poolt aga hoida ära võimalike sise- ja välisvastaste katsed riigitüür nende käest ära kiskuda. Selleks kehtestati kord, et iga klann pidi Edo linnas sisse seadma oma residentsi ning kas perekonnapea või mõned tema lähisugulased pidid seal kogu aeg elama – kui kellelgi tekiks plaan üritada võimu haarata, osutuks keegi tema lähedastest kohe *shōgun*’i juures pantvangis olema. See omakorda suurendas veelgi nõudlust meelelahutuse järele, millega samurai-perekondade liikmed võiksid linnas aega veeta. Sotsiaalse mobiilsuse vältimiseks seadis Tokugawa seisuste vahele ranged piirid ja määras ühtlasi kindlaks, kes millega tohtis tegeleda. Samurai-seisuse uueks väljundiks muutus tegutsemine ametnikena; kohe nende järel olid ametliku tähtsuse poolest talupojad, kellest sõltus toit; seejärel käsitöölised, kes varustasid rahvast muu vajalikuga; seisuste hierarhia kõige alumisel pulgal, enne heidikuid ja näitlejaid, olid aga kaupmehed, kes ise midagi kasulikku ei tootnud, vaid elasid teiste töö vahendamisest. Hoolimata oma madalast ühiskondlikust positsioonist suutsid aga kaupmehed panna üsna varsti kõik ülejäänud enesest majanduslikult sõltuma ning tärkav meelelahutustööstus pidi suutma midagi pakkuda ka nende keskmisest maksejõulisemale maitsele. Nii

kujunesidki Edo perioodi kultuurikeskkonnas välja kaks poolust: ajaloolisele uhkusele ja traditsioonilistele samurai-väärtustele rõhuv Edo kultuur vastandus kaupmeeskonna keskuse Ōsaka kultuurile, kus kesksel kohal olid pigem sentimentaalsed ja skandaalsed armastuslood. Mõlemast veidi eraldi seisis aga luule ja õpetlaskultuur, mis omakorda jagunesid mitmeks koolkonnaks. Mõni autor kirjutas traditsioonilistes õukondlikes luulevormides, teised (sealhulgas Jaapani üks tuntumaid luuletajaid Matsuo Bashō ja tema õpilased) arendasid iseseisvaks žanriks 17-silbilise haikai ning löid oma esteetika. Filosoofiline ja kultuuri-looline tegevus arenes samuti hoogsasti ja mitmes suunas. *Shōgun*'i ametlik ideoloogia põhines hiina klassikutel, neokonfutsianismi erinevatel vooludel, mõned õpetlased aga tegelesid Jaapani varase kirjanduse ümbermõtestamise ja kommenteerimise kaudu rahvusliku kultuuriidentiteedi kujundamisega, kolmandad harrastasid lääne teadusi, ehkki need olid Edo perioodi algupoolel põlu all seoses sellega, et sidemed välismaailmaga olid katkestatud. Tokugawa pelgas nimelt (ja mitte põhjuseta), et eurooplaste kasvav roll Jaapani sisepoliitikas võiks lõppeda riigi koloniseerimisega, ja seetõttu keelati surma ähvardusel nii jaapanlastel välismaal käimine kui ka kellelgi teisel Jaapanis randumine. Ainult hollandlased, kes katoliiklike misjonäride toetatud ülestõusu mahasurumisel olid astunud *shōgun*'i poolele, said loa Jaapanis edasi kaubelda, kuid ka nende sissesõiduluba oli piiratud vaid ühe tillukese sadamaga Nagasaki lähedal.

Seisuste eristamine ja neokonfutsianistlik moraaliõpetus põhjustasid veel ühe nähtuse, mis Edo perioodi kultuurikeskkonda oluliselt iseloomustab. Ühelt poolt oli ühiskond allutatud väga rangele moraalile ning näiteks abielurikkumist võidi karistada surmanuhtlusega. Ka kirjandust tsenseeriti jõuliselt ja autorid, kes võimudele silma jäid, võisid saada rangeid karistusi, näiteks pidi koomikskirjanik Santō Kyōden (1761–1816) kord oma kirjatööde väidetava ebamoraalsuse eest viiskümmend päeva avalikus häbipostis veetma. Teiselt poolt aga olid kõigis suuremates linnades sisse seatud litsenseeritud „kahtlased“ linnajaod, kus maksujõulised mehed võisid end välja elamas käia. Seal ametlikud moraalinormid ei kehtinud ning teemajades elavad kaunitarid lõbustasid külastajaid ka palju rohkema kuitantsu, laulu ja vestlusega. Siiski ei olnud enamuses tegemist lihtsate lõbumajadega, kus iga sisseastuja võis oma raha eest saada, mida igatses. Ja ka nendes elavad kaunitarid ei olnud ametlikust vaatepunktist põlastusväärsed olendid, vaid truud tütre, kes olid enamasti oma vanemate võlakoorma vähendamise nimel ohverdanud oma võimaluse tavaliseks perekonnaeluks: kui nad mõnda sellisesse asutusse tööle läksid, said nende vanemad, näiteks rahahädas talupojad või käsitöölised, nende tulevase töötasu arvel avansina suurema summa raha (st tegelikult nad lihtsalt müüdi sinna). Kui tütarlapsel oli võlg tagasi teenitud, võis ta teoreetiliselt lahkuda. Probleemiks osutus aga see, et teemajas elava tütarlapse võlg mitte ei kahanenud aja jooksul, vaid kasvas, sest sellele lisandusid tasu elukoha, töö, riiete ja kosmeetika

eest ning tegelikkuses õnnestus niisugusest eluringist väljuda ainult neil vähestel õnnelikel, kelle mõni austaja sealt välja ostis. Ja aeg-ajalt seda juhtuski. Teised aga elasid seal kogu elu, võttes vananedes üle muid majapidamisega seotud kohustusi. Mõni sünnitas seal ka lapsi, kes samuti neis asutustes üles kasvasid.

Ühes niisuguses Ōsaka teemajas sündis 1734. aastal Ueda Akinari. Tema isa on ametlikult teadmata, kuid kuna ta lapsendas juba päris väiksena Ueda Mosuke nimeline jõukas õli- ja paberikaupmees, kelle äri ta hiljem päris, siis võib arvata, et see mees võis ka tegelikult ta isa olla või vähemalt oli tal suure tõenäosusega pikem suhe Akinari emaga. Poisi tervis oli lapsepõlvest peale vilets ning kas lastehalvatuse, rüugete või mõne päritud tervisevea tõttu olid tema mõlema käe sõrmed deformeerunud, mis siiski kirjutamist ei takistanud. Ueda võimaldas oma kasupojale korraliku hariduse: ta õppis jaapani ja hiina kirjandust, harastas mõningal määral haikai-luulet, kuni sai selles vallas piisavalt tuntuks, et sõbrustada ühe tolle perioodi kõige olulisema luuletaja, Yosa Busoniga (1716–1784), aga samal ajal käis ta ka sageli teatrites ja kahtlastes linnajagudes ning elas jõuka kaupmehepere võsule tüüpilist elu. Õiget ärivaistu tal siiski polnud. Pärast kasuisa surma 1761 üritas ta päris tükk aega Ueda pere poodi edasi pidada, kuid üsna vähese eduga, ja kui maja kümme aastat hiljem maha põles, jättis ta senise äri sinnapaika ning hakkas hoopis arstiteadust õppima. Juba mõne aasta pärast tegi see ta päris jõukaks. Tema meditsiiniõpetaja Tsuga Teishō (1718?–1794?) oli

tolle aja mõistes tüüpiline õpetlane, kes ühendas oma tegevuses tulutoova arstiameti laiaulatuslike teaduslike harrastustega, mille hulka kuulus ka hiina klassikalise kirjanduse uurimine, ning see lähendas Akinarit temaga veelgi enam. Akinari praktiseeris Ōsaka linnas meditsiini kuni 1787. aastani, mil ta oma praksisest loobus, et edaspidi ainult kirjandusega tegeleda. Võimalik, et tal oli ka õpilasi, aga pole välistatud seegi, et tal oli selleks ajaks õnnestunud endale piisav varandus koguda ja töötada polnudki enam vaja. Küll aga võttis ta nüüd aktiivselt osa teaduslikest debattidest ja avaldas terve rea teoreetilisi kirjutisi.

Toona jagunesid jaapani humanitaarid kolme suuremasse koolkonda. „Hiina teaduse“ ringkond edendas neokonfutsianistliku filosoofia ja riigiteooria tundmist ning kohandas seda ka Jaapani oludele, kus Hiinaga võrreldes oli veresugulusel ajalooliselt olnud väiksem tähendus kui isiklikul lojaalsussuhtel isanda ja teenri vahel (algupäraselt tähendab sõna „samurai“ just nimelt teenrit, allujat, kedagi, kes kõrgema võimu teenimises näeb oma elu eesmärgi). Nagu öeldud, sai Edo perioodil neokonfutsianismist riigi ametlik ideoloogia, kuid see ei tähendanud, et kõik neokonfutsiaanid tingimata Tokugawa ülemvõimuga rahul oleksid olnud. Näiteks küttis XVIII sajandi alguses kõvasti kirgi intsident, kus 47 samuraid maksid kätte oma isanda eest, kes nende meelest oli pidanud kandma ebaõiglast karistust, ja tapsid mehe, kes oli asjas süüdi. Neokonfutsiaanide laager jagunes selle peale kaheks: ühed arvasid, et selline vanade samurai-väärtuste järgimine on väärikas ja

tõendab, et ühiskond ei ole majanduslikku kasu taga ajades alla käinud; teised jälle arvasid, et oma isikliku kättemaksu nimel avaliku korra vastu astumine on hoopis enesekeskse näide ning üldsegi mitte isetute ideaalide järgi elamine.

Kuigi suhtlus välismaaga oli katkestatud, tilkus läbi Nagasaki kaubanduskeskuse Jaapanisse siiski ka mõningast teavet muu maailma kohta, põhiliselt hollandikeelsest raamatutes. Seetõttu nimetatigi Lääne asjade uurimist „hollandi teaduseks“ ning selle praktiseerijad õppisid loomulikult ka hollandi keelt. Tõsist alternatiivi „hiina teadusele“ see koolkond endast ei kujutanud, küll aga omandas XVIII sajandil järjest tugevama positsiooni „jaapani teaduse“ koolkond, mis tõusis jaapani vanema kirjanduse ja ajaloo uurimisest pikkamööda ühiskondlikuks reformiliikumiseks ja suutis XIX sajandi keskpaiku juba pakkuda ideoloogilist diskursust neile rahulolematutele, kes hakkasid järjest tugevamini võtma sõna Tokugawa kesk võimu vastu. „Jaapani teaduse“ harrastajad uurisid kodumaise kultuuri lätteid otsides näiteks vanimat Jaapani ajalookroonikat „Ülestähendusi vanadest asjadest“ („Kojiki“, 712) ning ka VIII sajandil koostatud luuleantoloogiat „Kümne tuhande lehe kogu“ („Man'yōshū“), leides neist iidset jaapani vaimsust, mida hilisem kokkupuude hiina kultuuriga nende meelest oli vaid rikkunud. Samuti jätkasid nad XIV sajandi ajaloolaste üritust, kes üritasid põhjendada Jaapani keisridünastia katkematust ja pärinemist otse päikesejumalannast Amaterasu'lt. XIV sajandil oli keisrikoda nimelt pikalt sõjas Ashikaga *shōgun*'itega ja sellel

teoorial oli ka praktiline eesmärk keisri asja ajamisel. XVIII sajandil oli „jaapani teadus“ ennekõike õpetlaste omavahe-
liste vaidluste väli, kuid juba sadakond aastat hiljem oman-
das ta uuesti poliitilise värvingu, kui keisrist sai taas sümbol
shōgun’i-vastases võitluses.

Akinari arvatakse üldiselt „jaapani teaduse“ koolkonna hulka, sest tema tööde teemad puudutavad enamasti jaa-
pani kirjandust, ent koolkonna ideoloogilisi vaateid ta siiski ei jaganud. Tema teoreetiliste kirjutiste seas on ehk kõige olulisemal kohal pikem poleemika „jaapani teaduse“ filo-
loogilise koolkonna ühe juhtfiguuri Motoori Norinaga’ga (1730–1801) jaapani kultuuri ainulaadsuse teemal: Nori-
naga arvates oli näiteks päikesejumalanna Amaterasu küll kogu maailma valguse allikas, ent siiski olemuslikult jaa-
pani jumalus, ja seetõttu oli kogu maailm valguse olemas-
olu eest Jaapanile tänu võlgu. Akinari seevastu nägi Jaapanit vaid ühe riigina paljude teiste seas ning oli arvamusel, et igal rahval on õigus oma legendidele ja oma kultuurile, nii et ükski neist pole parem kui teised, aga igaüks on oluline just oma rahvale. Nagu ka Akinari loomingust selgesti näha, ei vastanda ta ennast kuidagi hiina kultuurile, vaid kasutab sealt pärit motiive pidevalt, vabalt ja loominguliselt.

Nõnda võib siis öelda, et Akinari elukaar kulges kaup-
meeste maailmast õpetlaste maailma poole, ning sama võib öelda ka tema kirjandusliku loomingu kohta, ehkki seal toimus see protsess palju kiiremini. Tema esimene proosa-
kogumik „Ahv, kes on kuulnud ja näinud maailmas nii üht kui teist“ („Shodō kikumimi sekenzaru“) ilmus 1766 ja on

kirjutatud tüüpiliselt „voolava maailma lugude“ žanris, kergesti arusaadavas stiilis ja elust enesest, või täpsemalt selle skandaalsemast ja naljakamast poolest. Selline proosa oli nautinud suurt menu juba rohkem kui 80 aastat, alates ajast, kui Ihara Saikaku (1642–1693) oma teostega selle ülipopulaarseks tegi. Omal ajal oli mõnd Saikaku raamatut jõutud trükkida ajastu kohta tohutult, mitmetuhandelises tiraažis ja neist oli ilmunud koguni piraatväljaandeid, kuid Akinari eluajaks olid seda stiili pruukinud juba nii paljud autorid, et midagi värsket temas luua polnudki enam eriti võimalik. Pärast veel mõnda katsetust selles stiilis võttiski Akinari ette hoopis teistsuguse teemade ringi ja käsitusviisi ning tulemuseks oli teos, mille järgi teda peaaesjalikult tänini mäletatakse ehk „Vihma ja kuupaiste lood“. Lisaks on ta kirjutanud veel mõne novelli, kuid need enam sellist tähelepanu ei äratanud.

Kui „voolava maailma proosa“ tüüpiline sihtgrupp oli lihtsamat meelelahutust sooviv inimene, kes aga kahtlaste linnajagude kirjeldusi ka ise oma kogemusega võrrelda oskas, siis „Vihma ja kuupaiste lood“ on kirjutatud nii-öelda tõsise kirjandusena. Tänapäeva lugeja seisukohast on vahe nende laadide vahel kahanenud siiski üsna olematuks ja toona kõigile arusaadavad vihjed parasjagu üldsust vapustanud skandaalidele või trendikatele poodidele on praegu raskemadki dešifreerida kui viited klassikalistele kirjandusteostele, mis on ajahambale paremini vastu pidanud. „Vihma ja kuupaiste lugudes“ leidub mõlemaid aga omajagu. Näiteks juttu valgest maost alustab Akinari lausega „Mis ajastul

see nüüd oligi?“ ja on informeeritud lugejale sellega juba ära öelnud, et lugu toimub Heiani ajastul (794–1192), sest selle perioodi kuulsaim kirjanduslik tekst „Genji lugu“ algab samuti lausega „Millise keisri ajal see nüüd oligi?“, ka hiljem leiame „Genji loo“ kajasid mõne koha kirjelduses. Ent loo mõistmiseks polegi see väga oluline, sest selle süžee põhiosa on Akinari laenanud hoopis hiina kirjaniku Feng Menglongi (1574–1645) aastal 1625 ilmunud novellist „Kõuepagoodi vang“, mida on täiendanud teiste siit-sealt kogutud hiina elementidega. Samasuguseid hiina ja klassikalise jaapani kirjanduse mõjusid ning konkreetseid viiteid leidub hulgaliselt ka teistes lugudes – üleüldse, ajastule tüüpiliselt ei olnud Akinari siht mitte niivõrd süžeede originaalsus, kuivõrd nende esitamise ja mõtestamise elegants, ning sestap võibki ta põnevate lugude vahele põimida ka lühemaid ja pikemaid arutelusid inimesest ja tema olemusest. Kahtlemata on üks, Akinari enda poolt esile tõstetud võrdlusobjekt ka Nō-teater, mis teadupärast oma süžeesid sarnastest allikatest ammutas. Raamatu pealkirigi sisaldab viidet ühele Nō-näidendile (ehkki lugudes seda seost edasi ei arendata) ning uurijad on palju tüüpiliselt Nō-näidenditele omast leidnud ka mujalt Akinari tekstist. Näiteks põhineb Nō-draama alati peategelase ja kõrvaltegelase kohtumisel, mille käigus ilmneb, et peategelasel kui vaimul on oma lugu rääkida, ning tihti saab tema probleem sellise pihi abil lahendatud. Sageli on peategelane endine kaunitar või hullunud naine, keda tema sisemised deemonid ahistavad. Esimesel kohtumisel ei ole peategelase olemus meile

veel avatud, kuid hiljem ilmub ta täies vägevuses. Kõrvaltegelane, tihti rändav munk või õpetlane, on loos pigem tema vestluskaaslane, kuid ühtlasi võimeline aitama peategelasel surma järel rahu leida. Sellisele struktuurile vastavad üpris täpselt „Krüsanteemide vanne“ ja „Sinine rätik“ ning ka „Kibitsu pada“ ja „Valge mao iha“ sisaldavad selle tuntavaid elemente.

Kuid lisaks põnevusele ning kirjandusloolisele ja elutarkuslikule taustale on „Vihma ja kuupaiste lood“ ka suurepärane osutus Akinari sügavale inimesetundmisele. Me leiame siit päris laialdase galerii inimtüüpe, nii õilsaid ja tarku kui ka rumalaid ja tühiseid. On selliseidki lugusid, kus peategelane, kelle poolt me justkui peaksime lugedes olema, jääb inimesena alla vaimule või vastasele, kes teda ahistab. Tähelepanuväärsed on mu meelest eriti Akinari naistegelased, kelle saatuse kujutamisel on tihti näha, kuidas kehtiv moraal ja ühiskondlik kord on vastuolus nende sooviga vabalt elada ja tunda. Ometi ei tähenda see, et peaksime tema kirjeldatud vaime ja libaolendeid võtma pelkade kriitiliste kujunditena, isegi kui autor oma sissejuhatavates sõnades lugejat manitseb, et see tema juttu liiga tõsiselt ei võtaks. Kuid ära märkida tuleb sedagi, et vaimud ja libaolendid (nagu muide kõik jaapani traditsiooni üleloomulikud jõud) ei ole kuidagi oma olemuse läbi hea ja kurja teljel positsioneeritud, vaid ka nende tegusid juhib samasugune sisemine loogika nagu inimesigi. Kurjaks ja ohtlikuks muutub vaid see, mis on liigne ega jää rahule oma osaga – ent ka siis võib ta tegelikult olla ära teeninud inimliku kaastunde.

Ootuspäraselt on Akinarist saanud üks jaapani klassikalise kirjanduse armastatumaid autoreid, teda on tõlgitud paljudesse võõrkeeltesse ning ka Jaapanis on ta endiselt hinnatud. Selles on teatavat rolli mänginud küllap ka režissöör Mizoguchi Kenji (1898–1956) aastal 1953 valminud „Vihma ja kuupaiste lood“, mis võitis sama aasta Venetsia filmifestivalil Hõbelõvi ja nomineeriti parima võõrkeelse filmi Oscarile. Mizoguchi film kasutab Akinari süžeesid (ühendades „Kodu kõrkjate vahel“ ja „Valge mao iha“) küll üpris vabalt ning lisab neile mujalt Edo perioodi kultuurist leitud ainet, kuid tema lummas visuaalne keel ja pelgalt tondijutu taga suurte inimlike tunnete nägemine annab Akinari maailma väga hästi edasi.

Mõnd Akinari kogumiku lugu on ettevalmistamata lugejal siiski raske mõista, sest neis kõneleb pigem Akinari kui „jaapani teaduse“ harrastaja, mitte Akinari kui kirjanik. Neis leidub kesksete tegelaste seas mitu jaapani lugejale tuttavat ajaloolist kuju, kelle saatuste tavapärase tõlgendusega ta polemiseerida üritab, või siis eeldab nendest arusaamine põhjalikumaid teadmisi tolle aja kultuuritaustast. Sestap olen siinses valikus piirdunud nende lugudega, mis toimivad vahetult ka ilma pikemate kommentaarideta.

VIHMA JA KUUPAISTE LOOD

